

Research article

Management of environmental health in student dormitories
at a college in Khon Kaen**Anorat Yolao**

Instructor, Sirindhorn College
of Public Health KhonKaen

Baisri Sabangban

Professional Nurse, Sirindhorn
College of Public Health
KhonKaen

Kirana Taearak

Professional Nurse, Sirindhorn
College of Public Health
KhonKaen

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to explore the environmental management of the student dormitory in a college in KhonKaen. Data were analyzed using descriptive statistics including frequencies and percentages. The results showed that the dormitory standard was at good level (83.93%) when compared to dormitory standards of the Ministry of Social Development and Human security 2011. Using the National public toilets assessment the student dormitories passed the criteria accounted for 92.35 percent. In relation to drinking water management in dormitories it was found that 9.10% of coliform bacteria were contaminated. There was only one point that coliform bacteria count of drinking water after cooling exceeded the standard of the Department of Health. The findings suggested that the consideration to make improvements by washing water filters and the cooling water every 3 months to ensure that drinking water must meet the quality standards and safe at the point of supply to consumers.

Keywords: management of environmental health; dormitory

Corresponding author

Anorat Yolao

E-mail : Anorat@scphkk.ac.th

Received date : 18 April 2022

Revised date : 27 May 2022

Accepted date : 30 May 2022

บทความวิจัย (Research article)

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดขอนแก่น

อโนราช โยเหล่า

วิทยาจารย์ วิทยาลัยการ
สาธารณสุขสิรินธร
ขอนแก่น

ใบศรี แสบงบาล

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
ขอนแก่น

กิริณา แต่อารักษ์

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
ขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการหอพักด้านสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า ได้มาตรฐานหอพักระดับดี ร้อยละ 83.93 เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานหอพักของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2554 ประเมินสิ่งแวดล้อมระดับประเทศของหอพักนักศึกษาพบว่า ผ่านการประเมิน ร้อยละ 92.35 และการประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักพบว่ามีกรปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ 9.10 มีเพียง 1 จุดคือ บริเวณหอพักหญิงพบว่าคุณภาพน้ำดื่มหลังจากเครื่องทำความเย็นพบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียเกินค่ามาตรฐานน้ำดื่มของกรมอนามัย ซึ่งทางผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโดยล้างทำความสะอาดเครื่องกรองน้ำและเครื่องทำความเย็นทุก 3 เดือนเพื่อให้ น้ำดื่มอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค

คำสำคัญ: การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม, หอพักนักศึกษา

ผู้รับผิดชอบบทความ

อโนราช โยเหล่า

อีเมลล์ : Anorat@scphkk.ac.th

วันที่ได้รับต้นฉบับ : 18 เมษายน 2565

วันที่แก้ไขบทความ : 27 พฤษภาคม 2565

วันตอบรับบทความ : 30 พฤษภาคม 2565

บทนำ

หอพักเป็นสถานที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา หอพักที่ถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัยส่งผลให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้หากความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในหอพักไม่เพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักศึกษา¹ การจัดการบริการหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. ัญบุรี พบว่า แสงสว่างบริเวณ ทางเดินรอบหอพักไม่สว่างเพียงพอต่อการมองเห็น อาคารมีสภาพทรุดโทรมขาดการดูแล สิ่งอำนวยความสะดวกในหอพักและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีจำนวนน้อยเกินไป³ ภายในหอพักความปลอดภัยต่อทรัพย์สินน้อย รวมถึงระบบการป้องกันอัคคีภัย ไม่สมบูรณ์ และไม่มีป้ายแสดงทางหนีไฟ⁵ การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร ด้านการระบายอากาศในหอพักนักศึกษาเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ พบว่า นักศึกษาจำนวน 6 คนที่พัก อาศัยในห้องพักเดียวกัน มีแนวโน้มการเกิดโรคไข้หวัดเพิ่มขึ้น 2 เท่าหรือมากกว่า 6 ครั้ง/ปีและ ระยะเวลาการเจ็บป่วยมากกว่า 2 สัปดาห์ เมื่อเทียบกับนักศึกษาที่เข้าพักจำนวน 3 คน/ห้อง ห้องพักที่มีความแออัด ทำให้อัตราการไหลเวียนอากาศต่ำ ก่อให้เกิดโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจมากขึ้น¹¹ ซึ่งเมื่ออัตราการระบายอากาศของห้องเป็นสูงกว่า 40 ลบ.ม./ชั่วโมง ต่อคน อัตราของการติดเชื้อโรคโควิด-19 จะน้อยกว่า 25% ดังนั้นจำเป็นต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา¹⁰ และการจัดการ ห้องน้ำ ห้องส้วม ทั้งหอพักชายและหอพักหญิงไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานทางด้านกายภาพ⁶

คำถามในการวิจัย

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชายและหญิง ที่พักอาศัยภายในหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยและหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่นจำนวน 150 คน เป็นนักศึกษาชาย 59 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยหญิง 91 คน เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งทำการประเมินห้องพักนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 56 ห้อง (n=56) ประเมินมาตรฐานห้องส้วมของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งมีห้องส้วมจำนวน 15 ห้อง (n=15) ประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักน้ำดื่มภายในหอพักซึ่งมีเครื่องกรองน้ำจำนวน 11 เครื่อง (n=11) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบประเมินหอพักทางด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยแบ่งเป็น 3 ส่วน 1. ข้อมูลการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัย รวม 13 ข้อ มี 2 ตัวเลือกคือ ผ่านกับไม่ผ่าน 2.การประเมินส้วมสาธารณะระดับประเทศของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัย รวม 11 ข้อ มี 2 ตัวเลือกคือ มีกับไม่มี 3.การประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักน้ำดื่มภายในหอพัก รวม 6 ข้อ มี 2 ตัวเลือกคือ มีกับไม่มี

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

เครื่องมือที่สร้างขึ้นผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาที่วิทยาลัยพยาบาลพระบรมราชชนนี จังหวัดขอนแก่น อำเภอบ้านเป็ด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ได้ค่า Kuder-Richardson 20 (KR-20) ได้เท่ากับ 0.96

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน 1.ข้อมูลการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา รวม 13 ข้อ มี 2 ตัวเลือกคือ ผ่านกับไม่ผ่าน 2.การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับประเทศของหอพักนักศึกษา รวม 11 ข้อ มี 2 ตัวเลือกคือ มีกับไม่มี 3.การประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักน้ำดื่มภายในหอพัก รวม 6 ข้อ มี 2 ตัวเลือกคือ มีกับไม่มี ในเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2565 โดยเมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอธิบายถึงวิธีการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง บันทึกข้อมูลการวิจัยในโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและนำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ในตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างพร้อมแนะนำตนเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยงานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลขที่ HE632007

ผลการวิจัย

1. การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาซึ่งทำการประเมินห้องพักนักศึกษาจำนวน 56 ห้อง (n=56) ทั้งหมด 13 ข้อ โดยป้ายชื่อหอพักระบุประเภทหอพักชาย-หญิงชัดเจน ไม่ผ่าน จำนวน 53ห้อง ร้อยละ 92.54 พื้นที่ห้องพักไม่น้อยกว่า 8 ตารางเมตร (กรณีพักคนเดียว) และหากมีผู้เข้าพักอยู่รวมกันต้องมีพื้นที่เฉลี่ยต่อคน ละไม่น้อยกว่า 6 ตารางเมตร ผ่าน ร้อยละ 86.50 ความกว้าง ความยาวไม่น้อย 2.50 เมตรและสูง ไม่เกิน 2.20 เมตร ผ่าน ร้อยละ 100.00 ความเข้มแสงสว่างไม่น้อยกว่า 300 ลักซ์ ณ จุดที่ใช้ทำงาน (n = 63) ไม่ผ่าน ร้อยละ 74.60 ช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่า 10%ของพื้นที่ห้อง ผ่าน ร้อยละ 100.00 บริการยาสามีอยู่ประจำบ้าน 1 ชุด/ผู้เข้าพัก 50 คน ผ่าน ร้อยละ 51.79 การออกแบบโครงสร้างอาคารหอพักผ่านการ ตรวจสอบและได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ผ่าน จำนวน 56 ห้อง ร้อยละ 100.00 ช่องทางเดินในอาคาร กว้างไม่น้อยกว่า 1.50เมตร ผ่าน ร้อยละ 64.29 บันไดภายในอาคารหอพักที่ใช้กับพื้นที่อาคารหอพักชั้นเหนือขึ้นไป รวมกันเกินกว่า 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50เมตรต้องมีบันไดอย่างน้อย 2 บันได แต่ละ บันไดต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร ผ่าน ร้อยละ 83.93 อาคารหอพักที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน 23 เมตรหรืออาคารหอพักที่สูงสามชั้นและลาดฟ้าเหนือชั้นที่สามมีพื้นที่เกิน 16 ตารางเมตรต้องมีบันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อยหนึ่งแห่งและไม่มีสิ่งกีดขวาง ผ่าน ร้อยละ 100.00 แยกพื้นที่หอพักชายและหญิงเป็นสัดส่วนชัดเจนมีระเบียบ ผ่าน ร้อยละ 100.00 หอพักที่มีการเผยแพร่ให้รับทราบ อย่างเปิดเผย ผ่าน ร้อยละ 100.00 ทำจดหมายข่าวเวียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ กับผู้เข้าพัก ไม่ผ่าน ร้อยละ 73.21 ดังตารางที่ 1

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

ตารางที่ 1 การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของห้องพักนักศึกษา (n=56)

มาตรฐานหอพัก	ผ่าน		ไม่ผ่าน	
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)
1) ป้ายชื่อหอพักระบุประเภทหอพักชาย-หญิงชัดเจน	3	(7.46)	53	(92.54)
2) พื้นที่ห้องพักไม่น้อยกว่า 8 ตารางเมตร (กรณีพักคน เดียว) และหากมีผู้เข้าพักอยู่รวมกัน ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยต่อคน ละไม่น้อยกว่า 6 ตารางเมตร	49	(87.50)	7	(12.50)
3) ความกว้าง ความยาวไม่น้อย 2.50 เมตร และสูง ไม่เกิน 2.20 เมตร	56	(100.00)	-	
4) ความเข้มแสงสว่างไม่น้อยกว่า 300 ลักซ์ ณ จุดที่ใช้ทำงาน	56	(100.00)	-	
5) ช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่า 10%ของพื้นที่ห้อง	56	(100.00)	-	
6) บริการยาสามัญประจำบ้าน 1 ชุด/ผู้เข้าพัก 50 คน	29	(51.79)	27	(48.21)
7) การออกแบบโครงสร้างอาคารหอพักผ่านการ ตรวจสอบและได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงาน ที่รับผิดชอบตามกฎหมาย	56	(100.00)	-	
8) ช่องทางเดินในอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 1.50เมตร	36	(64.29)	20	(35.71)
9) บันไดภายในอาคารหอพักที่ใช้กับพื้นที่อาคาร หอพักชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันเกินกว่า 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50เมตรต้องมี บันไดอย่างน้อย 2 บันได แต่ละบันไดต้องมีความกว้าง ไม่น้อยกว่า1.20 เมตร	47	(83.93)	9	(16.07)

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

มาตรฐานหอพัก	ผ่าน	ไม่ผ่าน
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
10) อาคารหอพักที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน 23 เมตรหรืออาคารหอพักที่สูงสามชั้นและดาดฟ้าเหนือชั้นที่สามมีพื้นที่เกิน 16 ตารางเมตรต้องมีบันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อยหนึ่งแห่งและไม่มีสิ่งกีดขวาง	56 (100.00)	-
11) แยกพื้นที่หอพักชายและหญิงเป็นส่วนชัดเจน มีระเบียบ	56 (100.00)	-
12) หอพักที่มีการเผยแพร่ให้รับทราบ อย่างเปิดเผย	56 (100.00)	-
13) ทำจดหมายข่าวเวียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้เข้าพัก	15 (27.80)	41 (72.20)

2.การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับประเทศของหอพักนักศึกษา

ประเมินมาตรฐานห้องส้วมของหอพักนักศึกษาซึ่งมีห้องส้วมจำนวน 15 ห้อง (n=15) ตาม พรบ.หอพัก (พ.ศ. 2507) มาตรา 9 กำหนดในหอพักต้องจัดให้มีบริการห้องน้ำ ห้องส้วมมีสภาพถูกสุขลักษณะ ร้อยละ 92.35 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ (Healthy accessibility safety: HAS) พบว่า มีดังนี้ ด้านความสะอาด: Healthy ได้แก่ สภาพพอระบายสิ่งปฏิกูลไม่พบรอยแตก ร้าว หรือชำรุด ร้อยละ 100 รองลงมาคือ การระบายอากาศดีและไม่มีกลิ่นเหม็น ร้อยละ 92.35 ถึงรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดีไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ร้อยละ 20.00 เพียงพอ: Accessibility ได้แก่ จัดให้มีการทำความสะอาด อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และมีระบบให้มีเจ้าหน้าที่ทำการควบคุม ตรวจสอบการทำความสะอาดห้องส้วมเป็นประจำ ร้อยละ 13.33 มีส่วนนั่งราบ สำหรับผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์ ผู้ พิการและประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่ ร้อยละ 7.65 ด้านความปลอดภัย: Safety ได้แก่ บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ลับตาหรือเปลี่ยว ประตูที่จับเปิด-ปิดและที่ล็อคด้านในสะอาด อยู่ในสภาพดีใช้งานได้และแสงสว่างเพียงพอ มองเห็นได้ทั่วบริเวณ ร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ กรณีห้องส้วมตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป ให้แยกเป็น ห้องส้วมสำหรับเพศชายและเพศหญิง โดยมีป้ายชื่อสัญลักษณ์ที่ชัดเจน ร้อยละ 60.00 ส้วมสาธารณะพร้อมใช้งานตลอดเวลาที่เปิด ให้บริการ ร้อยละ 53.33 ดังตารางที่ 2

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

ตารางที่ 2 การประเมินสิ่งแวดล้อมสาธารณะระดับประเทศของหอพักนักศึกษา (n=15)

มาตรฐานหอพัก	มี	ไม่มี
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ด้านความสะอาด: Healthy: H)		
1) ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี	3 (20.00)	12 (80.00)
ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง		
2) การระบายอากาศดีและไม่มีกลิ่นเหม็น	14 (92.35)	1 (7.65)
3) สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูลไม่พบรอยแตก ร้าวหรือชำรุด	15 (100.00)	
ความเพียงพอ (Accessibility: A)		
4) จัดให้มีการทำความสะอาด อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และมีระบบให้มีเจ้าหน้าที่ทำการควบคุม ตรวจสอบ การทำความสะอาดห้องส้วมเป็นประจำ	2 (13.33)	13 (86.67)
5) มีส่วนนั่งราบ สำหรับผู้สูงวัย หญิงตั้งครรภ์ ผู้พิการและประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที่นั่ง	1 (7.65)	14 (92.35)
ความปลอดภัย (Safety: S)		
6) ส้วมสาธารณะพร้อมใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ	8 (53.33)	7 (46.67)
7) บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ลับตาหรือเปลี่ยว	15 (100.00)	
8) กรณีห้องส้วมตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป ให้แยกเป็น ห้องส้วมสำหรับเพศชายและเพศหญิง โดยมีป้ายชื่อ สัญลักษณ์ที่ชัดเจน	9 (60.00)	6 (40.00)
9) ประตูที่จับเปิด-ปิดและที่ล็อคด้านในสะอาด อยู่ในสภาพดีใช้งานได้	15 (100.00)	-
10) พื้นห้องส้วมแห้ง	15 (100.00)	-
11) แสงสว่างเพียงพอ มองเห็นได้ทั่วบริเวณ	15 (100.00)	-

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

3.การประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักน้ำดื่มภายในหอพัก

ประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักน้ำดื่มภายในหอพักซึ่งมีเครื่องกรองน้ำจำนวน 11 เครื่อง (n=11) การบริการน้ำดื่มของหอพัก การทำความสะอาดเครื่องกรองน้ำทุก 3 เดือน/ครั้ง ร้อยละ 100.00 รองลงมา การจัดให้บริการน้ำดื่ม ร้อยละ 90.10 การปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนดื่ม ร้อยละ 81.81 ปัญหาด้านการนำอุปโภค บริโภคของหอพัก การปนเปื้อนโคลิฟอร์มในน้ำดื่ม ร้อยละ 9.10 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักน้ำดื่มภายในหอพัก (n=11)

มาตรฐานหอพัก	มี	ไม่มี
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1) ปัญหาด้านการนำอุปโภค บริโภคของหอพัก	1 (9.10)	10 (90.90)
2) การบริการน้ำดื่มของหอพัก	11 (100.00)	-
3) การจัดให้บริการน้ำดื่ม	10 (90.90)	1 (9.10)
4) การปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนดื่ม	9 (81.81)	2 (8.19)
5) การทำความสะอาดเครื่องกรองน้ำทุก 3 เดือน/ครั้ง	11 (100.00)	-
6) การปนเปื้อนโคลิฟอร์มในน้ำดื่ม	1 (9.10)	10 (90.90)

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาชายและหอพักนักศึกษาหญิง วิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าหอพักนักศึกษาไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ ไม่มีป้ายชื่อหอพักระบุประเภทหอพักชาย-หญิงชัดเจน ร้อยละ 93.54 ทำจดหมายข่าวเวียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ร้อยละ 72.20 สอดคล้องกับ การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา⁹ ผลการศึกษาพบว่า หอพักนักศึกษา รัศมี 4 กิโลเมตรรอบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ไม่มีป้ายชื่อหอพักชายและป้ายหอพักหญิงไม่ระบุประเภทชัดเจน ร้อยละ 94.64 ไม่มีบริการจดหมายข่าวและจดหมายเวียน เพื่อสานสัมพันธ์มิตรกับผู้ใช้พักอาศัย ร้อยละ 73.21

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

การประเมินสิ่งแวดล้อมสาธารณะระดับประเทศของหอพักนักศึกษา นักศึกษาชายและหอพักนักศึกษาหญิง วิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่าห้องส้วมไม่ผ่านการประเมินมาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณะ (HAS) ได้แก่ ไม่มีถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ร้อยละ 80.00 ไม่สอดคล้องกับการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา⁹ ผลการศึกษาพบว่า หอพักนักศึกษา รัศมี 4 กิโลเมตรรอบมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึมตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือ ร้อยละ 45.16

การประเมินการจัดการน้ำดื่มของหอพักน้ำดื่มภายในหอพักนักศึกษาชายและหอพักนักศึกษาหญิง วิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า จุดให้บริการน้ำดื่มของหอพัก มีการปนเปื้อนโคลิฟอร์มในน้ำดื่ม ร้อยละ 9.10 ไม่สอดคล้องกับการตรวจคุณภาพน้ำดื่มภายในหอพัก⁴ ผลการศึกษา พบว่า จุดให้บริการน้ำดื่มหยอดเหรียญของหอพัก มีการปนเปื้อนโคลิฟอร์มในน้ำดื่ม ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 ปี พ.ศ. 2534

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีบทบาทในการจัดการหอพักนักศึกษาทางด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้ดีและถูกสุขลักษณะอย่างเคร่งครัด โดยนำมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และป้องกัน ปัญหาทางด้านต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นในหอพักนักศึกษา เพื่อให้หอพักนักศึกษาที่ได้มาตรฐานและเป็นตัวอย่างที่ดีกับหอพักนักศึกษาวิทยาลัยอื่น และผลการวิจัยนี้สามารถนำไปปรับใช้กับหอพักนักศึกษาที่อื่นได้ โดยเฉพาะในประเด็นการกำหนดมาตรฐานทางด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษา และการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของหอพักนักศึกษา รวมทั้งสร้างความตระหนักและความร่วมมือของนักศึกษาในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพักนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งใน จังหวัดขอนแก่น ให้เป็นหอพักนักศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพักอาศัยและควรศึกษาแนวทางการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมหอพักนักศึกษาของเอกชนรอบวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

1. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ที่อยู่เลขที่1034 ถ. กรุงเทพมหานคร แขวงมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10100;2555.
2. เกณฑ์มาตรฐานน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 ปี พ.ศ. 2534
3. ชูติมา ทวีศรี จารุวรรณ สุกุลคุ และสุชาดา สุธรรมรักษ์. ทศนคติของนักศึกษาต่อการ จัดบริการหอพัก นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ อุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ;2555.
4. ชัยวัฒน์ ศรีภูมิ. วารสารวิจัยเรื่อง การตรวจคุณภาพน้ำดื่มภายในหอพัก. ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น;2542.
5. ธีระฉัตร รัตนพงษ์. แนวทางการปรับปรุงหอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรณีหอพักเอกชน. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร ทรัพยากรอาคาร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม;2554.
6. ประพัฒน์ เป็นตามวา ทักชิน จงประสม นิสสา ชื่นชม และเบญจวรรณ พรหมผล. การประเมินสภาวะอนามัย สิ่งแวดล้อมในหอพักนักศึกษา. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2555;5(1):1-7.
7. พระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
8. พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2507
9. รุ่งฤทัย บุญเทศและวรางคณา สังสิทธิสวัสดิ์. วารสารวิจัยเรื่อง การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหอพัก นักศึกษา. สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น;2547.
10. Xiaofeng L, Fan Y, Ziyi S, Li L and Borong L. In China, Aerosol Transmission of SARS-CoV-2 in Two Dormitories Hubei and Shandong Provinces, China, 2020. Chinese Center for Disease Control and Prevention. CCDC Weekly 2020; 4(14):298-301.
11. Yuexia S, Zhigang W, Yufeng Z and Jan S. In China, Students in Crowded Dormitories with a Low Ventilation Rate Have More Common Colds: Evidence for Airborne Transmission. PLoS ONE 2011;6(11),1.